

Kingdom of the Netherlands

The MATRA Programme

Зміцнення позицій НГО у регіонах як учасників реформування системи забезпечення безпеки харчової продукції, спрямованого на подолання корупції

ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ КОНТРОЛЕРІВ при державних перевірках у сфері обігу продуктів харчування

Матеріали для тренінгу операторів ринку

Січень 2020

Державні інспектори

Державний інспектор – це особа, яка працює в системі Держспоживслужби, має вищу освіту з ступенем не нижче спеціаліста або магістра, досвід роботи не менше 1 року у сфері застосування або здійснення санітарних та/або фітосанітарних, та/або ветеринарно-санітарних заходів.

До службових обов'язків державного інспектора належить здійснення заходів державного контролю.

Державний ветеринарний інспектор – це особа, яка працює в системі Держспоживслужби та відповідає встановленим законом кваліфікаційним вимогам.

До службових обов'язків державного ветеринарного інспектора належить здійснення заходів державного контролю харчових продуктів тваринного походження, кормів тваринного походження, побічних продуктів тваринного походження, сіна, соломи, здоров'я та благополуччя тварин.

Права державних інспекторів та державних ветеринарних інспекторів

Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", стаття 11 "Права державних інспекторів та державних ветеринарних інспекторів "

Посилання на статтю: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#n152>

1) Отримувати доступ до потужностей

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право безперешкодного доступу, у тому числі без попередження, до потужностей, у тому числі під час їх роботи.

2) Здійснювати інспектування потужностей

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право здійснювати інспектування

а) потужностей,

б) випробувальних лабораторій, що розміщуються на потужностях і пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів та/або кормів

3) Відбирати зразки

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право здійснювати відбір зразків з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

4) Перевіряти НАССР

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право проводити аудит процедур НАССР – за умови наявності відповідної підготовки.

* Оператору ринку варто запитувати інспектора про наявність підготовки та вимагати її документального підтвердження.

5) Перевіряти документи

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право перевіряти документи щодо дотримання операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин і отримувати їх копії.

6) Інтерпретувати результати лабораторних досліджень

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право здійснювати інтерпретацію результатів лабораторних досліджень або випробувань.

7) Видавати приписи

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право видавати приписи щодо усунення порушень законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

8) Збирати докази порушень

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право збирати докази, що підтверджують порушення операторами ринку законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, у тому числі здійснювати відбір зразків.

9) Здійснювати позапланові перевірки

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право здійснювати позапланові інспектування потужностей з метою перевірки виконання операторами ринку приписів, розпоряджень та рішень, прийнятих за результатами здійснення попередніх заходів державного контролю.

10) Видавати міжнародні сертифікати

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право видавати (заповнювати) міжнародні сертифікати, що підтверджують відповідність вантажів з харчовими продуктами або кормами, що експортуються з України, вимогам країни призначення або вимогам законодавства України.

Видача сертифікату здійснюється за зверненням оператора ринку.

*! Міжнародний сертифікат, що підтверджує відповідність вантажу вимогам законодавства України, видається лише якщо компетентними органами України та країни призначення не погоджено форму міжнародного сертифіката і законодавство країни призначення не передбачає обов'язковості супроводження такого вантажу міжнародним сертифікатом встановленої форми.

11) Виправляти маркування

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право приймати рішення про виправлення маркування харчових продуктів, інших об'єктів санітарних заходів та кормів.

12) Знищувати, відкликати, вилучати

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право приймати рішення про знищення, відкликання, вилучення з обігу харчових продуктів та/або кормів, що не відповідають законодавству про харчові продукти та корми і становлять загрозу для життя та/або здоров'я людини та/або тварини.

13) Тимчасово припиняти виробництво/обіг

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право приймати рішення про тимчасове припинення виробництва та/або обігу харчових продуктів та/або кормів, якщо вони становлять загрозу для життя та/або здоров'я людини та/або тварини.

14) Надавати есплуатаційні дозволи

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право видавати, переоформляти, тимчасово припиняти, анулювати та поновлювати дію есплуатаційних дозволів згідно норм закону.

Закон України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів", стаття 23 "Есплуатаційний дозвіл".

Посилання на статтю: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#n615>

14) Залучати правоохоронні органи

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори мають право залучати до здійснення заходів державного контролю представників правоохоронних органів відповідно до їх повноважень, визначених законом.

Обов'язки державних інспекторів та державних ветеринарних інспекторів

Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", стаття 10 "Обов'язки державних інспекторів та державних ветеринарних інспекторів "

Посилання на статтю: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#n145>

1) Дотримуватися вимог закону

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори зобов'язані дотримуватися норм "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" щодо гігієнічних вимог на всіх стадіях їх виробництва та обігу", законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" щодо гігієнічних вимог на всіх стадіях їх виробництва та обігу"

Посилання на закон: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19>

2) Неупереджено здійснювати контроль

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори зобов'язані об'єктивно та неупереджено здійснювати заходи державного контролю у межах повноважень, передбачених законом.

3) Дотримуватися ділової етики

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори зобов'язані дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах з операторами ринку:

- утримуватися від необґрунтованих висновків щодо відповідності діяльності операторів ринку вимогам законодавства,
- утримуватися від неправомірного та необґрунтованого притягнення операторів ринку до відповідальності та застосування до них примусових заходів.

4) Дотримуватися конфіденційності

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори зобов'язані не розголошувати інформацію з обмеженим доступом, одержану під час здійснення заходів державного контролю, крім випадків, передбачених законом.

5) Надавати документи

Державні інспектори та державні ветеринарні інспектори зобов'язані:

- пред'являти документи, що посвідчують особу державного інспектора або державного ветеринарного інспектора та підтверджують його повноваження на здійснення заходів державного контролю,
- оформляти і надавати документи, пов'язані із здійсненням заходів державного контролю.

Вимоги до державного ветеринарного інспектора

Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", стаття 13 "Вимоги до державного ветеринарного інспектора"

Посилання на статтю: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#n197>

1) Підвищення кваліфікації

Державний ветеринарний інспектор зобов'язаний підвищувати кваліфікацію з питань:

- 1) законодавства України та міжнародно-правових актів про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, а також про фармацевтичні речовини
- 2) принципів аграрної політики, ринкових заходів, умов експорту та виявлення шахрайства, у тому числі в контексті діяльності Світової організація торгівлі (СОТ), Комісії з Кодексу Аліментаріус, Міжнародного епізоотичного бюро (МЕБ)
- 3) переробки харчових продуктів та харчових технологій
- 4) принципів та методів належної практики виробництва та управління якістю
- 5) належної практики вирощування рослин
- 6) належної практики гігієни
- 7) принципів та методи аналізу ризиків
- 8) принципів та методів НАССР протягом усього харчового ланцюга
- 9) запобігання та контролю небезпечних факторів, пов'язаних із харчовими продуктами
- 10) динаміки інфекції та інтоксикації
- 11) діагностичної епідеміології
- 12) моніторингу та спостереження
- 13) аудиту та регулярної оцінки систем управління безпечністю харчових продуктів
- 14) принципів та застосування для діагностики сучасних методів проведення досліджень

- 15) інформаційно-телекомунікаційних технологій, пов'язані із захистом здоров'я людини та тварини
- 16) обробки статистичних даних, пов'язаних із професійною діяльністю державного ветеринарного інспектора
- 17) розслідування спалахів хвороб людини, пов'язаних із харчовими продуктами
- 18) трансмісивної губкоподібної енцефалопатії
- 19) благополуччя тварин під час розведення, транспортування, гуманного поводження під час забою
- 20) захисту довкілля у зв'язку з виробництвом харчових продуктів, кормів та утриманням тварин, включаючи управління відходами та побічними продуктами тваринного походження
- 21) корекції, коригувальних дій та запобіжних заходів

2) Практична підготовка

- * Державний ветеринарний інспектор до початку виконання обов'язків із здійснення державного контролю на бійнях, потужностях з розбирання та обвалювання м'яса, у господарствах повинен пройти практичну підготовку в обсязі, що залежить від його попереднього досвіду здійснення заходів державного контролю свіжого м'яса.
  - * Для особи, яка не має досвіду здійснення заходів державного контролю свіжого м'яса, обсяг практичної підготовки не може бути меншим ніж 200 годин.
  - * Практична підготовка повинна охоплювати, зокрема, правила проведення аудиту постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР, і здійснюватися під наглядом державного ветеринарного інспектора на бійні, потужності з розбирання та обвалювання м'яса або у господарстві.
  - * Порядок проведення практичної підготовки та визначення її обсягу затверджується Мінагрополітики.
- #** Порядок надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності, затверджений наказом Мінагрополітики №141 від 16 березня 2018 року.

Посилання на Порядок: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0368-18>

Вимоги до помічника державного ветеринарного інспектора

Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", стаття 14 "Вимоги до помічника державного ветеринарного інспектора та його повноваження"

Посилання на статтю: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#n224>

1) Кваліфікація

Помічником державного ветеринарного інспектора може бути спеціаліст ветеринарної медицини, який пройшов підготовку відповідно до вимог, встановлених Мінагрополітики.

Порядок надання статусу офіційного ветеринарного лікаря, уповноваженого ветеринара, працівника бійні, уповноваженого на виконання обов'язків помічника державного ветеринарного інспектора, та здійснення їх діяльності, затверджений наказом Мінагрополітики №141 від 16 березня 2018 року.

Посилання на Порядок: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0368-18>

2) Повноваження

Помічник державного ветеринарного інспектора має повноваження:

- під час аудиту - збирати інформацію стосовно програм-передумов та постійно діючих процедур, заснованих на принципах НАССР
- під час проведення передзабійного огляду та перевірки благополуччя тварин - проводити лише первинний огляд тварин
- здійснювати інші дії, передбачені законодавством

* Державний ветеринарний інспектор зобов'язаний перевіряти роботу помічника державного ветеринарного інспектора, пов'язану з післязабійним оглядом туш тварин.

* Помічник державного ветеринарного інспектора не має права здійснювати післязабійний огляд туш тварин, забитих за межами бійні.

Відповідальність посадових осіб

- * Посадові особи Держспоживслужби та її територіальних підрозділів самостійно приймають рішення в межах своїх повноважень.
- * Посадові особи Держспоживслужби та її територіальних підрозділів зобов'язані відмовитися від виконання будь-яких наказів, розпоряджень або вказівок, які суперечать законодавству.
- * За протиправні рішення, дії та бездіяльність посадові особи компетентного органу та його територіальних органів несуть дисциплінарну, матеріальну, цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність.
- * У разі порушення посадовою особою прав чи свобод особи Держспоживслужба або її територіальні підрозділи вживають заходів із поновлення цих прав і свобод, відшкодування завданої матеріальної і моральної шкоди, притягнення винних до відповідальності.
- * Шкода, завдана фізичній чи юридичній особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю посадової особи Держспоживслужби або її територіального органу, відшкодовується за рахунок коштів бюджету, передбачених для фінансування компетентного органу та його територіальних органів, незалежно від вини такої посадової особи.
- * Посадова особа Держспоживслужби або її територіального органу несе відповідальність у порядку регресу в розмірі виплаченого з відповідного бюджету відшкодування у зв'язку з незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю такої посадової особи.